

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

כת.

עין משפט גזר מצוה

א א מ"י פ"ו מהל' יבוס
הלכה א סג עשין נא
נב קטע פ"ה
קטע פ"ה
יב ב מ"י ע"ש טו"ש ע"ש
טפ"ג:
ג א מ"י ע"ה ה
טו"ש ע"ש טפ"ג א:

מוסף רש"י

כיון שעמדה עליו
שעה אחת באיסור.
פסקת בית שמאי (לקט)
המגדל את האשה
והחזירה מותרת ליבוס
רבי אלעזר אוקר, הואיל
ועמדה עליו עשה אחת
באיסור גרמא את (לקט)
(מא). דאמר אפשר
לצמצום. צבורות (לר).
רמל שלם כהנה ויהיה
שני יבוסים וילאו את
האשה כהנה, ר' יוסי
אומר שניהם לכהן וכתמים
אומרים אחד לו ואחד
לכהן דלי אפשר למצמם
ולא עשה כהנה, אלא
אחד יואל ראשון ופוסק
אחד הכהן והשני חולין,
ומשום דלל ידע הי
מייבוס, הוה מרוויבו
ספק צבורות אחד לכהן
והשני ידע ע"י שפמאכ
והכלל נמומו לבעל הבית
(רע"ל י"ב וכע"ז שבוטחו
היתה אחת מוחן
אסורה על האחד
איסור ערה. כגון תמומו
ואם תמומו, אסור בה
ומותר באחותיה. ללא
אחת זקוקה היא, דערה
ללא קמייה ליה ליה
(רע"ל כ"ב). אחרת, על
ערוה שבהיא יבמתה.
כגון שגלו שמי אחיות
משום אחין, האמת אסורה
ללא ערוה, כגון שהיא
למה או תמומו, או
חולצת או מתייבמת.
אחת הערוה, ללא פגע
באחות זקוקה משום
דערה ללא זקוקה היא
(רע"ל כ"ב וכע"ז לעיל כו).

תוס' הרמב"ם

מייבוס הך דאניו חתן
מייבוס, ורב פפא לא שני
ליה הכי דמשמע ליה
מוקדתי אסור בשתייהן (ג)
אסור שנה ומשום הכי
אוקדתי כגון שנפל הך
דאניה חמות בתייהן, מיהו
מ"מ אפלו נפל חמות
ברישא אסור בשתייהן
או משום גורה דלמא
נפל הך דאניה חמות
ברישא או משום דגורין
דלמא קרית ומייבוס הך
חתן ברישא. וזו אורח
סברת הרב שכתב משנתנו
כפשוטו דראתו (ד) עלה
לרב פפא דאמר ג' כגון
דנפל דאניה חמות ברישא.
דחתן לר"י אלא לרב
מתני' הויכ' מרצא. איכא
מ"מ דלא קשיא מתני'
לרב אלא וישא דקתיא ולא
מתייבמת ולא סיפא דקתיא
השני אסור בשתייהן דרב
לא קאמר אלא במתה.
אבל לר"י דאמר אסור
בשתייהן לא שני ליה בן
מתה ללא מתה. ואפ"ה
מותר ברישא פני
שהותרה בשעת נפילה
ומשום הכי אקשין ליה
מתני'. וירידתי מסהבא
דלא קשיא מתני' דרב
לטעמיה דאמר אין זיקה
כדקאמר לעיל ורב לית
הכא זיקה דרבנן הוא
דארויתיה מוקדתי כל

דבאלו יבמות ליכא שום חששא והא לא חיישין שאם נמיר כאן לייבוס
הראשונה כשכבר חלץ לשניה אחי בעלמא למיעבד איפכא שאינה
חששא גדולה כ"כ שלא יטעו להמיר השניה שלא הותרה מתחלה
בשדיל שנתיר הראשונה שהותרה אבל צאו לימלך צפנינו מתחלה יש
לגזור כיון שהיא ח' הלות עממן יכול
לכא לירי קלקול ומשני ולא מתייבמות
קתני דליכא דין יבוס כלל אפי' קדם
וחלץ כבר לשניה ופריך ולימא ליה
שמה ימות וכו' ועמיד המשנה כמ"ד
אין זיקה דלדידה ודאי אפילו קדם
וחלץ לשניה דליכא למיחש טפי צאלו
יבמות מ"מ אסור לייבוס ראשונה
שאם נמיר כאן לייבוס אחר חלילה
יצוא בעלמא לייבוס ברישא דלא מסקי
אדעתייהו טעמא דלמא אדמייבוס
חד מייט ערך שאין זה טעם ידוע
ועוד אר"י דיש לפרש צענין אחר
ולימא ליה דלמא קדים וחלץ לראשונה
ברישא ואפי' חלץ כבר מעצמו לשניה
אסרינן ראשונה ליבוס דלמא אחי
למישרי בעלמא שניה נמי כשקדם
וחלץ לראשונה אבל במיתת שניה
לא שייך למיגזר כי האי גוונא ומשני
ולא מתייבמות קתני דליכא דין יבוס
כלל אפילו מתה שניה ופריך ולימא
ליה גזירה שמה ימות ולהכי אסרה
מתני' אפילו מתה שניה דאי שריא
לייבוס צפני יבמים אחר מיתת שניה
יצא להמיר צלל מיתה אבל ר' יוחנן
לא איירי אלא ציבס אחד דציבס
אחד לא אחי להמיר צלל מיתה דלס
כן היה מצטל מיד מלכות יבמין אבל
צפני יבמין דלמא מוצטל מיד ללא
דגזירה שמה ימות אר"י ויצאו לטעות
ולייבוס וחזר בו ר"י מפירושו זה דציבס
א' נמי קתני צמתני ולא מתייבמות
דמשמע דליכא דין יבוס כלל ואפי'
מתה שניה דקתני לקמן ג' אחין ב'
מהן נשואין צ' אחיות ומתו הנשואין
את האחיות ור"י חלו חוללות ולא
מתייבמות: **וְרִיבְיָא** א"ה ר"א
היא. היינו ר' אלעזר דהולין (לקמן דף
מא. וע"ש) דתני גבי שומרת יבס
שקידש אחיו את אחותה מתה יבמתו
מותר באשתו מתה אשתו אותה יבמה
חוללת ולא מתייבמת ובקונטרס פי'
דהיינו ר"א בפרק צ"ג (לקמן דף קט.
וע"ש) דמנן המגדל את אשתו והחזירה
מותרת לייבוס ור' אלעזר אוקר: **א** סתם ל' בר' יוסי הגלילי.
ל' יוחנן הוא דמסקינן הכי אבל רב חסדא מוקי מתייבמין לשבועת
העדות (שבועות נב. וע"ש) דכפרו שניהם צבת אחת כר' יוסי הגלילי ור'
יוחנן מסקי התם אפי' תימא רבנן והיינו לטעמיה דהכא וצפ"ק דעירובין
(דף ה: ד"ה וע"ש) פירשתי דקיימא לן דבידי אדם אפשר לנצמס
וצדי שמים נמי משמע לרצח דאית ליה פרק צמרא דצבורות (דף
ס: וע"ש) דאפשר לנצמס גבי יאלו שנים צעשירי וצפ"ק בהמה המקשה
(חולין ע. וע"ש) גבי צעיל אס הלכו בצברים אחר הרוב דמוקי ליה
שילא חזיו צרוב אבר ולי אמרת דא"ל לנצמס מאי קמיבעיה ליה
דמנה נפשו עתון קצורה דשמה יאל רובו ואין להאריך כי שם
הארכמי: **הך דאין חמותו ברישא**. וא"ת מ"מ תקשה לרב דשרי
אפילו שניה וי"ל דרב אית ליה אין זיקה ולא מיתסקר אלא משום
ציטול מלכות יבמין וגורין דלמא מייבוס אר"י ברישא: **ר' רבי אר"י**
אומר ב"ש אומרים יקיימו. וא"ת וכי טעמא דצ"ש אמת לאשמועינן
דכתי פריך בפרק רבי אלעזר דמילה (שנ"ד דף קה). וי"ל דלויטרין
הכא לאפוקי מצבייתא דאבא שאול דאמר קל היה להם ל"ב צדבר זה:
אל

חוללות לכהלה. משמע כלומר אין כאן תקנה אחרת: ה"ג ולימא
ליה גזירה דלמא קדים וחלץ לראשונה ברישא. אי אמרת להו
חלוזו לשניה יבמות ראשונה גזירה דלמא קדים חד וחלץ לראשונה
ואתי לייבומי אר"י שניה דכברי מה איכפת זין וזו אכל צדיעבד
שחלץ לשנייה תחלה שריא ליה לאר"י
לייבומי קמייתא דמחן דחזו דחלץ
לשניה ברישא וחזר וייבוס קמייתא
חסקי אדעתיה ולא אחי למחלץ
לקמייתא ולייבומי שניה: ומשני ולא
מתייבמות קתני. דאי מחן חלץ לשניה
אין כאן יבוס: **ולימא ליה גזירה שמה
ימות ואסור לנצמס מלכות יבמין**. וה"פ
לימא ליה רבי יוחנן תנא דמתני'
טעמיה לכו משום זיקה קא אסר
לייבוס צ' אחיות דס"ל אין זיקה דאי
טעמא משום זיקה מתייבוס לשניה
ופקע זיקתה שרי לייבומי ראשונה
כדאמרי אלא אלא טעמא משום שמה
ימות כדאמר צ"ש פירקין (לקמן) דלמא
אדמייבוס חד מייט אר"י כו' ומשום
שקול רבנן דין יבוס מאחיות לגמרי
ואפילו חלץ לחד מייבוס דלא צטלי
מו מלכות יבמין כי היכי דלא ירגילו
יבוס צמחיות ואתי לייבומי לכתחלה
קמי חלילה ואדמייבוס חד מייט אר"י
אכל לגבי מיתה דלעיל דליירי זה
ר' יוחנן ליכא למיגזר הכי: **ר' אלעזר
היא**. צפ"ג צ"ש (לקמן קט). ואנא דלמרי
כרבנן: **מדיספא**. דמתני' ר"א דקתני
ר"א אומר צ"ש אומרים יקיימו (כו')
דלי ידעני ליה פול ברישא דלימא ליה
חלץ לשניה: **צ"ש**. דמשום דלא
ידעין הוא הא אי הוה ידעין מתייבמת
ראשונה: היינו דקתני. כלומר הא
דקתני וילאו אחי: **צלמא לראשון
אמרי**. ליה. אפי' דודאי צמאסורא
אמת לירי דל"ג ראשונה היא מחן
שריא ניהלך הלא אחות זקוקה היא
ומי מאחין חלץ לאחותה לאפקועי
זיקה מינה אלא שני לימא ליה אחר
שייבוס ראשון שניה אירע לחלקו
והוא וזו ראשונה יבמה שהותרה
ונאסרה וחזרה והותרה דהכי אמר
צפ"ג כ"ד (לעיל דה). קדמו וכנסו אין
מוציאין מידם משום דליכא אלא ספק
פגע בלחות זקוקה והא נמי לשני
ספק הוא: היינו דקאמר ליה אחיות
איני יודע מי שאלן. ללא מצי לתרזי כשמעמיה כלל: **איסור ערוה**.
כגון חמותו או ערוה אחרת: **דנפלה חמותו ברישא**. וזו שאסרה
את האחרת נפלה תחלה. והאי דנקט חמותו חדל מעריות נקט
וניחא למינקטיה מילתא דשכיחא ושאר עריות טריחא מילתא
לאשכוחי: **אמאי**. שני אסור צמתייהן ליקו חתן של ראשונה ולייבוס
לשניה דאניה חמותו ואניה אחות זקוקה ומיהו חמותו לגבי
אר"י אח יבמה שהותרה צמעת נפילה כו': **כגון דנפלה הך
דאניה חמותו ברישא**. ואי צמייבוס לה האין ברישא פיישא שנייה
שנאסרה משעת נפילתה (הוין) הלכך מו לא מהיה לה היתר: **קל
היה לן ל"ב**. כלומר צ"ה לקולא אמרי: **ר"ש נאמן**. אליבא
דנאמן: **אי**. אמת למימר צית שמאי אומרים יקיימו היינו ר"א:
ואי אצ"ב. קא מסהיד היינו אבא שאול והא ליכא למימר
דטעמא דנפשיה קאמר ללאו צר פלוגמיהו דבית שמאי וצית
הלל הוא: **סנינא דהא יומנא**. צפרק כ"ד אחותה של ערוה
כשהיא יבמתה או חוללת כו' והיינו נמי אסור צה ומוותר בלחות:
הספ. הוא דליכא אלא חד אחת לקמן וליכא למיגזר מידי אבל
הכא דליכא למיגזר דלמא אמת שני לייבומי (מ' כחיו וקא פגע
בלחות זקוקה דקמי ידיה הוה רמינן מרוויבו אימא אפילו האי דלא
דמולד מייבוס האי (מ' כחיו איכא הכיכר דלחות זקוקה אסורה והאי דייבוס
האי אמת לא אלא חד אח אמת לא לייבוס אלא ח' אמת לא לייבוס
אחי למישרי אחות זקוקה בעלמא: **אכל הספ**. דליכא אלא חד

ליה האי סברא וכו' ומשני ה"מ היכא דקאי באפה אסור אחות אשה אבל
וס"ל לרב דמתניתין ס"ל יש זיקה וה"ל כמ"ד דקאי באפה אסור אחות אשה

(א) (לעיל י"ב וע"ש)
(ב) לקמן מ"א. קט. א. ליה
יע"ז, ד' לעיל י"ב. צבורות
ט. י"ב. (שבועות נב.)
(ג) לעיל כ"ב. (א) (תוספתא
פ"ה) א' (שנ"ד מ"ב. קלס.
טובה ט"ו. צ"ק ג' ד"ג.
(ד) לעיל כ"ב. (ט) (לעיל כ"ב.)
(ה) (נדפדפי' אר"י) (ס) (וין
שאסרה על האחד נפלה
לכ"ל רש"י) (ז) (רש"י)
(ח) ס"א צמחית. ס"א
כמחית. (ט) ל"ה היבמות,
(י) (נ"ש טיבט וע"ש מ"ב)
ש"ס מ: סוף ד"ה אפ"ה.
(כ) שייך לעיל צמנתה כו'.

הגרות הב"ח

(א) גבי ר' אלעזר הוא
ל"ל וכן צלל הערוה:
(ב) שם צמלתא דראשון
אמרינן ליה מצי שריא לן
אלא שני אמר:

תוספות ישנים

דנפלה הך דאניה
חמותו ברישא. פ"ה
ללא דוקא פקע חמותו
ה"ה ערוה אחרת. אי
פי' ה"ר ריב"ן דנקט
חמותו משום דתמומו
הוא ערוה ראשונה
לגבי כלל דרבי מייט
דמאסורה ליה חמות
לה כדקאמר לקמן (כח):
רב (יהודה)
מתמומו ואר"י:

תוס' הרמב"ם

הדר אקשין לר"י מהא
דחתן היתה אחת מחן
אסורה עליו אסור ערוה
אסור בה ומותר באחותה
והשני (אסור) בשתייהן
ק"ד דנפול חמות ברישא
ואמאי ליקום חתן ולייבוס
הך דאניה חמות ותהוי
חמות ליבוס אר"י כמיהא
שהותרה ונאסרה וחזרה
והותרה תחזור להחיות
הראשון אסור רב פפא כגון
שנפל הך דאניה חמות
תחילה כן היא הצעת
הגמרא. וה"ר אלפס כתב
משנתנו כפשוטו. ר"י
דק"ל כותיה אמר וזו
אניה משנה וסיפא נמי
דקא' השני אסור ברישא
אוקדתי רב פפא אליבא
דק"ל כגון דנפל הך דאניה
חמות תחילה והוא ד"ל לא
כתב דרבי רב פפא והוא
דבר תימא נשוב ונאמר
כי דברי הרב ברורים
ונכונים וכולה מתני' הלא
היא והא דתנינן הלא
מתייבמת משום גורה
דלמא קדים וחלץ ברישא
הראשונה כדאמר בהאי
פירקא גבי (תוקת) (א'
יבמין דגורין מייבוס והדר
חלץ דלמא חלץ והדר
מייבוס הכא נמי לא שני.
ואע"ז בדפרק כיצד אמר.
קדשי א' משתי אחיות
ואינו יודע איהו חתן
קדשי דוקא חלץ והדר
יבומי אבל יבומי הדר
מחלץ לא ולא גורין
דלמא עבדי הא אטו הא
שאני התם דספק הוא
דחא אם קדמו וכנסו
אין מוציאין אותה היה
אבל הכא דודאי אחות
זקוקה הוא גורין הא
אטו הא ואע"ז דלר"י
שנינו ולא מתייבמות קתני
למימר דליכא דין יבוס
כלל. מיהו ר"י מודה
אפילו נפלה חמות ברישא
ובדין הוא דליקום חתן ולייבוס
הא דאניה חמות אלא גורין דלמא

(א) אולי צ"ל ומה דקשה עליה פ"ד כד דלמא כגון דנפלה וכו'.
(ב) צ"ל מדקמינן אסור בשתייהן משמע דהוא אסור שוה ומשום כו'.